I чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 194. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го ЖОВТНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 8, 1959 No. 194. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ СТОСУЄ ЗАКОН ТЕФТА-ГАРТЛІ ДЛЯ ПРИПИНЕННЯ СТРАЙКУ У ПОРТАХ

Палм Спрінґ. — У вівторок дня 6 жовтня ц. р., през. Айзенгавер підписав урядовий декрет про застосування закону або т. зв. акту Тефта-Гартлі в справі страйку портових вантажників, що унерухомив увесь корабельний транспорт в південно-східних американських портах і загрожує цим національному здоров'ю і безпеці. Згідно з параграфом 206 цього закону про взаємини між світом праці і керівництвом підприємств Президент створив окрему раду для переслухання обидвох сторін і для розгляду ситуації і справ зв'язаних із цим страйком. Ця рада, очолювана вашинґтонським адвокатом Ґасм Фармером, перевівши розгляд справ зв'язаних із страйком, має подати до дня 10-го жовтня ц. р. рапорт Президентові з пропозиціями щодо дальших заходів в напрямку закінчення страйку, зокрема що до того, чи існує законна підстава для застосування судової заборони. У своєму декреті про призначення вище згаданої ради през. Айзенгавер ствердив, що страйк портових вантажників зв'язаний тісно з морською торгівлею і транспортом, зокрема із закордонною торгівлею і з постачанням харчів для приморських областей ЗДА і тому дальше його тривання було б загрозливим для життьових інтересів країни. Після одержання Президентом рапорту від призначеної ним ради вже в суботу дня 10-го жовтня або в один із наступних днів була б проголошена формально судова заборона страйку. Проголошення цієї заборони вважають неминучим і тому теж портові вантажники починають вертатися уже до праці і в п'ятницю дня 9-го жовтня страйк мав би фактично бути закінчений. Під час 80-денного періоду, встановленого законом для полагоди спору, обидві заанґажовані у справу страйку сторони, значить і портові вантажники і Нюйоркська Корабельновантажна Асоціяція, що репрезентує 170 корабельних ліній східнього побережжя ЗДА, мали б дійти до порозуміння щодо полагоди робітничих вимог. Головною між робітничими домаганнями є вимога заборони стосування автоматизації при вивантажуванні кораблів і в дальшому теж підвишка заробітних платень, які виносять тепер пересічно 2.80 на годину. Портові вантажники вимагають підвищення заробітної платні й інших винагород на 71 цент за годину, працедавці готові дати тільки 30-центову підвишку. В урядових колах у Вашинґтоні сподіваються, що през. Айзенгавер застосує закон Тефта-Ґартлі теж і для закінчення страйку у сталеварній індустрії, якщо обидві сторони, заанґажовані в цьому страйку — з одного боку 500,000 робітників і з другого боку 25 сталеварних компаній — не дійдуть до порозуміння до дня 15-го жовтня, значить до дня повороту през. Айзенгавера до Вашинґтону.

Міні заперечує свої розходження з представниками неґрів

Ню Йорк. — Голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні промовляв на прийнятті, влаштованім головою Крайового Товариства Часописних Видавців Вільямом О. Вокером, яке є неґритянською організацією і заявив, що не було жадного розходження між ним і представником неґрів, головою залізничих портерів Філіпом Рандолфом. Рандолф виступав на конвенції АФП—КІО у Сан Франсіско і вимагав, щоб ця організація не толерувала расової сеґреґації навіть тоді, коли б на неї погоджувалися самі члени — неґри. На це крикнув Міні: „Хто, до чорта, зробив вас представником всіх неґрів?" Міні не заперечує свого висловy, але вияснив, що таким способом часто говориться на конвенції. Міні твердить, що він і Рандолф є проти расових обмежень, а сам Рандолф телефонував до представника Міської Ліґи, яка також була організатором цього прийняття, що між ним і Міні немає жадного непорозуміння і що між ними є повна згода у всіх справах.

Конґресмени обидвох партій підготовляють законопроєкт про будову шкіл

Вашинґтон. — Два визначні конґресмени, які працюють в ділянці шкільного законодавства, голова виховної підкомісії демократ Клівленд М. Бейлі і визначн. член виховної комісії республіканець Керрел Д. Кернс погодилися на те, щоб випрацювати такий законопроєкт про видатки на будову шкільних будинків, щоб його погодився підписати президент Айзенгавер. На першій сесії 86-го Конґресу не вдалося ухвалити такого законопроєкту, на який погодилися б обидві партії, і який підписав би Президент, який запропонував збалянсований бюджет на 1960-ий рік. В попередніх роках був ухвалений шкільний законопроєкт, але президент не міг його підписати, бо він мав застереження, що з федеральної допомоги на будову шкіл могли користати тільки ті стейти, які скасували в себе сеґреґацію.

В АМЕРИЦІ

● 5-го жовтня Найвищий Суд ЗДА почав нову цьогорічну сесію, яка тривала тільки 16 хвилин, бо після неї судді почали нараджуватися над укладенням порядку справ, що мають бути розглянені цього адміністраційного року.

● В Ню Йорку від початку цього року зареєстровано 470 випадків пограбування, побитбандитами та пограбування з побиттям бандитами шоферів міських таксівок. Внаслідок цього шофери відмовляються їздити по деяких районах міста або взагалі вночі працювати. Настрашені нападами бандитів, шофери вимагають дозволу мати при собі зброю.

● З Торонта повідомляють, що в приватному ґаражі знайдено картини Рембрандта, Рубенса, Ренуара і Галса, що їх невідомі злочинці викрали з Мистецької Ґалерії 14-го вересня ц. р. Картини були заасекуровані на 640,000 долярів; вони трохи пошкоджені, але їх можна буде реставрувати. 3-го жовтня хтось повідомив про ці картини поліцію, яка три дні обсервувала ґараж, гадаючи, що туди з'явиться злодій. Але цього не сталося.

● Губернатор - демократ, А. В. Чендлер з Кентаки заявив, що мабуть, візьме участь у правиборах в деяких стейтах як кандидат на президента в 1960 році. Він сказав, що не вважає себе гіршим від інших демократичних кандидатів, а супроти деяких є навіть кращим. Підтримка південних стейтів, на його думку, йому не пошкодить.

● Доньці покійного державного секретаря Джана Фостера Доллеса пані Л. Гіншо, яка в 1958 р. здобула титул бакалавра теолоґії, пресвітерська Церква в Ню Йорку дозволила виконувати обов'язки пресвітерського проповідника, крім уділювання тайни хрещення і св. Причастя. Вона є матір'ю 4-ох дітей.

ЗДА випустили з успіхом ракети „Атлас" і „Тор"

Кейп Канаверал, Флорида. — Представник департаменту оборони 6-го жовтня повідомив, що з новим успіхом випустили на найдальшу можливу віддаль ракети „Атлас" і „Тор". „Атлас" пролетів 5,500 миль понад Атлантійським океаном і впав коло острова Вознесення, а „Тор" впав коло острова Антіква у віддалі 1,700 миль. Ці обидві ракети можуть бути вжиті при обороні і перенести атомові набої на призначену віддаль, або можна їх вживати при висиланні штучних місяців у космічні простори. Згідно з зарядженням не роблено заходів для віднайдення кабінок, які були при цих ракетах, і в яких звичайно знаходяться всякі інструменти для записування потрібних інформацій і для керування ракетою. Не подано ближчих інформацій про ціль цих проб із ракетами „Атлас" і „Тор", які вже є готові до „служби" на фронті на випадок потреби.

Голова Центральної Розвідчої Аґенції заперечує, що Москва знала американські шифри

Вашинґтон. — Голова Центральної Розвідчої Аґенції Аллен В. Доллес заявив, що представники совєтської розвідки ніколи не знали таємних шифрів американського уряду, а совєтський прем'єр Нікіта Хрущов тільки вів пропаґанду, коли під час побуту в ЗДА говорив протилежне. Хрущов сказав в Лос Анджелесі в цій справі таке: „Ваші аґенти в Европі і на Середньому Сході дають нам ваші секретні шифри, а пізніше ми висилаємо вам невірні інформації вашими ж таки шифрами". Доллес відповів на те, що коли б совєтська розвідка дійсно знала американські шифри, то вона не говорила б про це американцям, тільки тримала б це в якнайбільшій тайні, щоб якнайдовше використовувати це вигідне становище. Коли ж Хрущов похвалився цим, то це значить, що він не знає жадних шифрів ЗДА. Хрущов натякав про цю справу самому Доллесові в Білому Домі під час прийняття, але Доллес відповів на це дотепом і не трактував цього поважно.

В Ню Йорку зорганізувався клюб за вибір Рокефеллера на президента

Ню Йорк. — В Ню Йорку відкрив працю клюб, який в 1958 році вів виборчу акцію за вибір Нелсона Рокефеллера на губернатора цього стейту. Тепер ті самі люди починають працю за те, щоб Рокефеллер став кандидатом на президента країни. Клюб очолюють Александер Галперн і пані Рассел Девенпорт. Галперн заявив, що ціллю клюбу буде давати інформації подібним клюбам по цілій країні, які схочуть мати відомості про життя та успіхи Рокефеллера. Клюб має всі дані про Рокефеллера, поки він став губернатором, і їх доповнює тими успіхами, якими він може похвалитися на пості губернатора. Галперн сказав, що Рокефеллер не зайняв становища до праці клюбу; він не хоче, покищо, сказати ані „так", ані „ні" в справі своєї кандидатури на президента. Клюб не звертається про грошові пожертви, але радо їх приймає.

УКРАЇНСЬКА „ЧАЙКА" З КАНАДИ ВИСТУПИТЬ НА СОЮЗІВЦІ В НАЙБЛИЖЧУ СУБОТУ

Фраґмент сцени із виступу „Чайки"

Союзівка, Керґонксон. — В найближчу суботу, 10-го жовтня, о год. 8-ій ввечорі виступить на Союзівці група українських танцюристів — „Чайка" з Гемилтону, Канада. „Чайка" складається із 10 молодих, переважно народжених в Канаді українців, головно студентів та професіоналістів, що одушевляються та плекають свою рідну культуру і українські традиції. Групою опікується організація Молодих Українських Націоналістів а її інструктором є Ярослав Клунь з Гемилтону, один з видатніших знавців українського танку та сам видатний танцюрист і хореограф. „Чайка" існує і практикує український народний танок від понад двох років і досі мала вже цілий ряд успішних виступів, в цьому виступ на Крайовій Канадійській Виставі. Всі танцюристи мають автентичні українські народні костюми із різних областей України. Подібно різноманітна та багата й їхня програма. На Союзівці вони проведуть кінець тижня та матимуть зустріч з подібними танцювальними групами з Ню Йорку. Цілий ряд осіб, поінформованих про цей виступ, уже заповіли свій приїзд на оселю, а між гостями буде також і федеральний канадійський посол українського роду, тепер парляментарний дорадник канадійської делеґації на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, п. Микола Мандзюк з дружиною. Після формального відкриття Канадійської Канцелярії УНСоюзу минулої суботи, 3-го жовтня, в Торонті, виступ української танцювальної групи з Канади на оселі УНСоюзу в ЗДА буде черговим виявом тісної співпраці українців по обидвох боках ріки св. Лаврентія. Крім гостини „Чайки" на цей кінець тижня заповіли свій приїзд на Союзівку ще ряд інших груп молоді. Прекрасна осіння погода та багатобарвні красвиди становитимуть багате тло для цієї активности. Управління Союзівки сподівається, що канадійські гості матимуть численну публіку.

„Лунік III" облетів Місяць і має надавати інформації

Москва. — На основі відомостей з урядових кол виходить, що совєтський сателіт „Лунік III", випущений 4-го жовтня, дня 7-го жовтня за московським часом, облетів Місяць і під час того висвітлював той бік плянети, якої з Землі не видко. Совєтські науковці є дуже обережні з передбачуванням, що станеться з „Луніком III". На основі плянів, він мав би фотографувати ту сторону Місяця, якої не видко з Землі і мав би передавати інформації на Землю. Невідомо, які це мали б бути інформації, ані не знати, які інструменти знаходяться в кабінці цього сателіта. Досі знаємо, що сателіт був найближче до Місяця 6-го жовтня в 10:16 перед полуднем (4,375 миль), коли Місяць був віддалений від Землі 228,300 миль. В 1-ій годині по полудні 6-го жовтня „Лунік III" був ще на протилежному до Землі боці Місяця у віддалі 232,313 миль від Землі, а від Місяця він був віддалений 9,3375 миль. Науковці не могли передбачити, коли „ЛунікІІІ" вийде з орбіти Місяця. Це дуже складна проблема, бо „Лунік III" буде під впливом притягання Місяця, а пізніше має попасти в притягання Землі. В середу рано радіові повідомлення обережно говорять про дальшу долю „Луніка III.

Совєти запропонують конференцію для виміни інформацій про всесвіт

Об'єднані Нації. — Совєтський представник в Об'єднаних Націях Васілій Кузнєцов заповів у своїй промові на Генеральній Асамблеї в минулий вівторок 6 жовтня ц. р., що Совєти запропонують скликання міжнародної конференції учених для виміни всіх інформацій, отриманих на основі досвіду з дотеперішніми штучними сателітами, щодо всесвіту — для мирних цілей. Хоча Кузнєцов промовляв довго, його промова була дуже нудна, бувши фактично повторенням того, що говорив Хрущов. У своїй промові Кузнєцов очевидячки пляново оминав будь-яких атак проти Америки і цим цей його виступ відрізнявся від усіх попередніх. Коли він в одному місці скинув вину на Америку й Англію за невдачу затяжної Женевської конференції в справі припинення атомових вибухів, американський амбасадор Генрі Кебот Лодж негайно навів факти, що виключно лише спротив Москви проти встановлення міжнародної контрольної системи був причиною тієї невдачі. На тому самому засіданні Генеральної Асамблеї тригодинну промову виголосив індійський міністер оборони Крішна Менон. Він запевняв, що Індія має надію поладнати теперішній спір за кордони з комуністичним Китаєм „мирно і приязно". У своїй довжелезній промові ні словом не згадав про трагедію сусіднього з Індією Тибету.

Совєти підтримують поділ Німеччини протеґуючи німецьких комуністів

Бонн. — Східньо-німецькі комуністи святкують в середу 7-го жовтня десятиріччя приходу до влади з ласки Совєтського Союзу та на його службі. З цієї нагоди Ворошилов із Москви, а Хрущов із Владивостоку прислали своїм німецьким підвладним ґратуляційні депеші, а до східнього Берліну приїхав на чолі совєтської офіційної делеґації Фрол Козлов, перший совєтський віце-прем'єр. Він заявив, що Совєти будуть домагатись, щоб на конференції „на вершинах", де будуть розглядати справу Німеччини, були приявні також репрезентанти „суверенної" Німецької „Демократичної" Републіки. Він твердив, що Захід „визнав існування двох німецьких держав" та зокрема визнав існування Східньої Німеччини, допустивши її до участи в останній конференції міністрів закордонних справ у Женеві. Східньо-німецькі комуністи вивісили у східньому Берліні та в інших містах Східньої Німеччини новий „державний прапор", який лучить комуністичну емблему із давніми німецькими прапорними барвами. Президент західньо-німецького парляменту Ґерстенмаєр заявив, що це образа для цілого німецького народу. Західньо-німецькі чинники не висловлюються інакше про східню Німеччину, як тільки про совєт. окупаційну зону.

Французький парлямент дебатуватиме над проблемою Альжиру

Париж. — Французький уряд рішив, що 18-го цього місяця прем'єр Мішель Дебре проголосить в парляменті заяву в справі своєї політики супроти Альжиру на базі декларації президента де Ґоля з 16 вересня ц. р. Уряд рішив допустити після того дебату над цією справою, сподіваючись, що велика більшість парляменту таки заапробує становище де Ґоля. У своїй декларації з 16 вересня де Ґоль признав у принципі право альжирцям - однаково мусульманам, як тамошнім европейцям - на політичне самовизначення, яке могло б рішити про широку автономію в рямцях Французької Унії, про державну самостійність Альжиру або повне злиття (інтеґрацію) Альжиру з Францією. Лідер французьких націоналістів із Альжиру у французькому парляменті, Поль Делюврієс, який відгрожувався зголошенням недовір'я прем'єрові Дебре за „порушення конституції" признанням Альжирові права відділитись від Франції, тепер заявив, що він сподівається, що після заспокоєння в Альжирі та пізнішого 4-річного терміну, поки відбудеться плебісцит, Альжир не тільки не відірветься від Франції, а „тісніше зіспоїться" з нею. За останній рік створено в новововідкритих фабриках 11.100 варстатів праці, а в 5-річному господарському пляні де Ґоля є створення 400.00 нових місць праці. Тепер ведеться ступнева парцеляція 275.000 акрів ріллі між автохтонних мусульманів. 4 нові греблі мають наводнити 82.000 акрів піскових неужитків.

Комуністи програли акцію за репатріяцію корейців з Японії

Токіо. — Внаслідок згоди японського уряду на добровільну репатріяцію корейців до північної Кореї під комуністичне правління, яка викликала гострий і по нинішній день неполаднаний ще конфлікт з Південною Кореєю, відкрито в Японії 3.655 реєстраційних станиць для бажаючих репатріюватись. Перший транспорт має відійти з Японії 13 листопада. Тим часом покищо зареєструвалось неповна 200 осіб, дарма що прокомуністична організація корейців в Японії постійно твердила, що 117.000 осіб зголосили бажання переїхати до північної Кореї. В Японії, за офіційним переписом, знаходилось 15 липня ц. р. докладно 612.924 корейців: це частинно вивезені японцями під час останньої війни з Кореї на примусові роботи до Японії, частинно постійні мешканці Японії, врешті частинно втікачі з часу Корейської війни.

ЗАХІД НЕ ВСТУПИТЬСЯ З БЕРЛІНУ — ТВЕРДИТЬ ГЕРТЕР

РОБИТЬ ВІДПОВІДАЛЬНИМИ СОВЄТИ ЗА ДІЇ КОМУНІСТІВ В ШИРОКОМУ СВІТІ

Вашинґтон. — Державний секретар Крістіян Гертер потвердив на своїй пресовій пресовій конференції в минулий вівторок 6 жовтня ц. р., що західні війська рішені стояти в Західньому Берліні поки Німеччина не буде об'єднана. Він поділив наслідки нарад Айзенгавера з Хрущовим на безпосередні і на дальшу мету. Застерігшись, що щойно час викаже, поскільки візита Хрущова в ЗДА була корисна для миру, Гертер повторив давні твердження, що відвідини Хрущова були корисні тому, що дали змогу Айзенгаверові і Хрущову краще пізнати один одного, зокрема, дали нагоду Хрущову придивитись безпосередньо Америці та — може — змінити неодну думку, що її мав раніше про Америку. Гертер признає, що вислови Хрущова про роззброєння „робили враження щирих" та що настало деяке відпруження в міжнародній атмосфері. Зрештою, за словами Гертера, з ділових міжнародних справ тільки в Берлінській кризі настала поправа, постільки Хрущов запевнив, що Совєти не робитимуть ніяких односторонніх актів, поки вестимуться переговори в справі Німеччини й Берліну, при чому він погодився, що для таких переговорів не можна ставити ніяких ультимативних меж. Однак совєтською ціллю далі залишається мировий договір з Східньою Німеччиною та передача східньо-німецьким комуністам совєтських контрольних прав над комунікаційними шляхами між західнім Берліном і Заходом. Коли запитано Гертера, чи існують дані, що після відновлення конференції з Совєтами над справою Німеччини й Берліну буде осягнений якийсь поступ, якийсь успіх, Гертер відповів: „Ні, не можу дати вам ніякого такого запевнення". В справі конференції „на вершинах" Гертер заявив тільки коротко, що поки не закінчились консультації між західніми альянтами, годі сказати будь-що конкретно. Він відповів неґативно на запит, як довго триватимуть такі консультації. Загалом, хоч ця пресова конференція була довга і Гертерові поставлено 47 запитів, він відповідав надзвичайно обережно з очевидною увагою, щоб не викликати своїми відповіддями непорозуміння чи то серед західніх альянтів, чи в Німеччині, чи в Москві. — Зате виразно і рішуче Гертер відповідав на запити, що стосувались комуністичного Китаю, ствердивши, що в американському державному інтересі не лежить тепер визнання комуно-китайського режиму та прийняття комуністичного Китаю до ОН. Він звернув увагу на „миролюбні" промови Хрущова в Пейпінґу і на факт, що Мао Тсе-тунґ за ввесь час перебування Хрущова в Китаї не виголосив ні одної промови. Зате він признав, що коли комуністичний Китай і інші комуністичні країни у світі визнають Совєтський Союз за свого провідника, то тим самим Москва бере на себе відповідальність за всі комуністичні дії у широкому світі. Гертер заперечив, наче б підтримування в Об'єднаних Націях Америкою кандидатури Туреччини до Ради Безпеки та підтримування Совєтами кандидатури Польщі було виявом холодної війни. Запитаний в справі ізраїльсько-арабських відносин, Гертер заявив тільки, що ЗДА привітали б безпосередні переговори між Ізраїлем і арабами.

Польща агітує за своєю кандидатурою до Ради Безпеки ОН

Об'єднані Нації. — Комуно-польський міністер закордонних справ Адам Рапацький відбув в Об'єднаних Націях пресову конференцію, на якій обстоював кандидатуру Польщі до Ради Безпеки. Він твердив, що надалі обов'язує „джентлмен аґрімент" з 1946 року щодо обсади 6-х непостійних місць в 11-членній Раді Безпеки Об'єднаних Націй. Ці місця мали бути розподілювані за географічним принципом: Західній Европі, Східній Европі, Середньому Сходові, Британському Комонвелтові і Південній Америці. Рапацький звернув увагу, що Туреччина, яка тепер є контркандидатом Польщі, засідала в Раді Безпеки в роках 1951/1952, як репрезентантка Середнього Сходу, а тепер турецького віце - президента Генеральної Асамблеї обрано, як репрезентанта „азійської держави". Ото ж, мовляв, ніяк не можна ставитись до Туреччини, як східньо-европейської країни. Польща, казав Рапацький, наполягає на вибір її до Ради Безпеки з уваги на актуальну міжнародню ситуацію і можливості відіграти поважнішу ролю в теперішніх змаганнях до ліквідації холодної війни. — ЗДА стоять на становищі, що „джентлмен аґрімент", на який покликується Рапацький, обов'язував тільки на одну сесію 1946 року, а не на всю історію ОН. Тому ЗДА підтримують кандидатуру Туреччини. Рапацький твердив, що вибір Польщі „запевнений", тим часом часописні кореспонденти при ОН вважають, що Польщі щонайвище вдасться заблокувати вибір Туреччини. Для важности вибору треба більшости двох третіх голосів Генеральної Асамблеї. Ще не устійнено дня, коли відбудуться ці вибори.

У СВІТІ

● У Москві впав минулої суботи перший глибокий сніг. Прихід зими в першому тижні жовтня настрашив совєтську адміністрацію, яка побоюється не за здоров'я своїх підданих, а за щорічне марнування внаслідок епідемії інфлюенци мільйонів годин праці. Пресовий орган профспілок „Труд" закликає до боротьби проти недуг, зв'язаних із поганою погодою.

● Французьке міністерство внутрішніх справ оприлюднило офіційну статистику терору альжирських мусульман. Минулого року альжирські терористи вбили на терені метрополітальної Франції 902-ох своїх земляків. Цього року згинуло вже 268 альжирців в метрополітальній Франції внаслідок терористичних актів.

● У Парижі минулої суботи французькі воєнні ветерани влаштували бурхливу демонстрацію проти обниження ветеранських пенсій і взагалі поганого ставлення до них уряду генерала де Ґоля. Кількадесять колишніх вояків припинили на кілька годин комунікацію в центрі міста. Поліція поставилась до демонстрантів прихильно, тільки дбала за зберігання порядку, не вступаючи з демонстрантами в конфлікт.

● У місті Бостоні в Англії, на честь якого англійські поселенці в Америці заснували були місто Бостон в стейті Масачузетс, відбудеться парада „старої почесної артилерійської сотні", в якій емеритовані генерали, полковники й сотники служать, як прості вояки, під командуванням сотника Томаса Діллона. На чолі делеґації прибув посадник Бостону Джон Гайнес.

● Новий цейльонський прем'єр Віянанда Даганаяке признався на своїй першій пресовій конференції, що він небагато розуміється на закордонно-політичних справах, хоч має також портфель закордонного міністерства. Запросивши до себе журналістів після двогодинної конференції на обід, він скинув черевики і сидів весь час босоніж.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КАНАДІЙСЬКА УКРАЇНА

Багато переконливих доказів є на те, що коли взагалі можна говорити ще про яку Україну поза властивою Україною, то на цю горду назву чи не найбільше заслуговувала б наша українська спільнота у великій і багатій, вільній і прекрасній країні кленового листка — в Канаді. Бо якщо цю назву, тоді ще як „Канадійську Русь", вжив уперше редактор „Свободи" о. Нестор Дмитрів в 1897-му році, то сьогодні вона вже має своє виправдання не тільки у відсотковому відношенні українців до всього населення Канади, що, як відомо, займають четверте місце після англійців, французів і німців, не тільки в їхньому величезному матеріяльному й моральному доробку, але й в їхній свідомості, наставленні і, зокрема, в їхньому потенціялі. Українці в Канаді є не тільки „громадянами українського роду", але й впливовою складовою частиною населення країни, її співгосподарями. Це позначається на всіх ділянках життя, від федерального уряду починаючи, а на школах з українською мовою кінчаючи.

Цю Канадійську Україну, зокрема, видно в Торонті, де українські назви можна бачити на більших підприємствах, де телефонічна книжка заповнена українськими прізвищами і де українське життя процвітає так, як, мабуть, в ніякому місті поневоленої України, в якій над усім тяжить гніт ворога-окупанта. Коли в Торонті зайти до будь-якої крамниці і заговорити по-українськи, то це там нікого не здивує, і найчастіше можна почути відповідь у тій самій мові.

Нічого дивного, що Канадійській Україні від самого її початку приділяє велику увагу така загальноукраїнська установа, як Український Народний Союз. Завершенням цієї уваги було здійснене минулої суботи, 3-го жовтня, формальне відкриття схваленої 24-ою Конвенцією УНСоюзу окремої Канадійської Канцелярії цієї організації.

Українському Народному Союзові в Канаді та його Канадійській Канцелярії, як і Канадійській Україні взагалі, було присвячене всеціло вересневе число „Трибуни УНСоюзу", що появилася разом із „Свободою" з 30-го вересня ц. р., і до неї відсилаємо заінтересованих. На цьому місці хочемо тільки повторити деякі міркування про вартість і значення цієї події для посилення й консолідації українських зусиль у вільному світі в користь того, що ми вже звикли називати українською справою, справою визволення України.

Справді могутнім і, часом, бурхливим руслом пливе українське життя на північно-американському континенті, вкритому сіткою українських святинь, народних домів, інституцій, організацій та підприємств. Усі вони, увесь цей великий стан посідання, як і вся активність — це наша гордість, наше життя, в творенні й розвитку якого УНСоюз відіграв історичну ролю в минулому і для якого він становить одну з найголовніших баз сьогодні. Для кожного бо ясно, що організація, яка потрапила зібрати в свої організаційні рямки 76,000 членів, з того близько 73,000 активних, себто таких, що платять вкладки, як і закомулювати в своїй касі понад 22 мільйони долярів народного майна, становить потенціял, що його треба не тільки зберігати, але й всіми силами розвивати та збільшувати, бо такої нової вартости ми вже не потрапили б створити на цьому континенті в жадних обставинах.

Величезні можливості скріплення і дальшого розвитку УНСоюзу, а з цим і використання його ресурсів та потенціялу для української справи існують ще в З'єдинених Державах, і їх ці можливості, з більшим чи меншим успіхом використовується. Проте, Канада має ці можливості, як під числовим, так і під моральним оглядом, куди більші вже з тієї простої причини, що вона в розвитку УНСоюзу все ще є „цілиною", невикористаною землею. Бо коли на кожних 100 українців у ЗДА приблизно 7 вже охоплені організаційною системою УНСоюзу, то в Канаді це відношення представляється тільки як 1 до 100. Отже, коли б цей відсоток у ЗДА збільшити бодай до 10 і зрівняти з ним відношення в Канаді, що цілком реальне і можливе, то Український Народний Союз мав би круглу цифру 200,000 членів, відповідно збільшилися б також його матеріяльні ресурси і легко можна собі уявити, до яких могутніх висот зросли б українські моральні і матеріяльні ресурси на північно-американському континенті в їх цілеспрямованості.

Під час урочистого відриття Канадійської Канцелярії УНС і зв'язаних з цим імпрез виникла думка, а з нею й пропозиція поробити відповідні заходи, щоб до схрещених над стисненими руками українського і американського прапорів на великій печаті та емблемі УНСоюзу додати також канадійський прапор з кленовим листком. Можна сподіватися, що відповідну ухвалу в цій справі винесе єдинокомпетентна у таких справах найближча Конвенція УНСоюзу. Ми глибоко переконані, що коли ця символіка буде здійснена, коли стиснеться якнайбільше українських рук під схрещеними на емблемі УНСоюзу українським, американським і канадійським прапорами, тоді й досягнення нашої спільної мети буде не за горами.

Лев Шанковський

ЧУДО У ВОРКУТІ

Про це чудо розказує нам Джан Нобел у своїй книзі „Я знайшов Бога в совєтській Росії",*) що оце недавно появилась накладом видавництва св. Мартина в Ню Йорку. Нову книгу Нобла можна вважати продовженням його попередньої книги „Я був невільником у Росії", що її конденсація в популярному місячнику „Ридерс Дайджест" викликала була обурення численних українських читачів і доволі масові протести до редакції цього місячника за те, що редактор конденсації усунув всяку згадку про українських в'язнів Воркути та їхню участь в страйку, про що, очевидно, Нобел згадував. Треба признати, що редакція „Ридерс Дайджесту" направила прогріх, вмістивши прихильну статтю про Україну пера Юджина Лайонса.

Поки перейти до самої теми, слід було б нагадати, що література про страйки й повстання в'язнів у совєтських концентраційних таборах на Заході доволі багата. Численні колишні в'язні: німці, французи, британці, норвежці, угорці, японці тощо написали багато спогадів про ці події. Майже всі вони з великою симпатією висловлюються про своїх українських товаришів недолі, підкреслюючи їхню провідну ролю в страйках і повстаннях. До найцікавіших книжок цього роду належать спогади Шольнера („Воркута"), Редера („Каторга"), Піддінгтона („Російське божевілля"), згадані книги Нобла і багатьох інших у формі журнальних статтей. Були навіть спроби синтезувати ці явища, головно в статтях спеціяльного журналу, присвяченого практиці концентраційних таборів (Сатурн, Париж), або в статті Альфреда Бурмейстра, Герберта Пассіна та Фріца ван Бріссена: „Чи кінець невільничої праці?", друкованої на сторінках британського журналу „Енкавнтер" (ч. 31, квітень 1956, стор. 49-64). У цій статті зроблено висновки, що страйки та повстання в'язнів, не зважаючи на жахливі жертви, були успішні, бо вони привели до зміни режиму в концентраційних таборах, а також проголошення низки амнестійних законів у 1954 році, на підставі яких звільнено або переведено на статус вільнонайманних робітників велику більшість в'язнів. Законів цих було п'ять, але їх, поза таборами, ніде не проголошено (див. „Енкавнтер", цит. стаття, ст. 49-50).

І ще поки перейти до нашої теми, треба підкреслити, що, на жаль, оці страйки та повстання в совєтських концтаборах, які сколихнули новітньою кріпосницькою імперією не згірше, ніж польський „жовтень" чи угорська революція, промовчуються в цій країні, і широкий американський загал не має про них найменшого поняття. Це й було причиною, що, коли, наприклад, приїзд Хрущова використали деякі органи американської преси для того, щоб пред'явити йому рахунок за всі його злочини, у них завжди бракувало одної позиції: кривавого придушення страйків і повстань в'язнів у 1953 і 1954 роках, що коштувало десятки тисяч убитих та ранених, головно українців і балтійців, які йшли в передніх лавах.

Говоримо про повстання, бо події в Норильську, наприклад, годі скваліфікувати як тільки страйк. Як свідчать бувші японські в'язні норильської системи таборів, в'язні опанували не тільки табори, але й саме місто Норильськ, яке вони здобули за допомогою охорони, що перейшла на бік повстанців. У Норильську повстанці здобули радіовисильню і через неї кликали на допомогу „вільний" світ. Не докликалися, хоч ці заклики тривали не кілька чи кільканадцять днів, як в Угорщині, але понад три місяці. Тільки на 96-ий день (воно тривало від травня до 12 серпня 1953 року) спроваджені літаками військові частини й танки здушили повстання, вбивши понад 1,500 в'язнів. І вже в жовтні 1953 року не стало концентраційних таборів в Норильську, бо в'язнів переведено на статус вільнонайманих робітників. За свідченням японських в'язнів, у Норильську керували колишні старшини й бійці УПА, переведені до того міста після проведеного ними страйку в Караґанді, в 1952 році, ще за життя Сталіна (див. „Енкавнтер", цит. стаття, стор. 53, 54, 55, 56, 61).

Моторошно робиться, коли довідуємось, що заклики, висилані із норильської радіостанції, промовчали у вільному світі навіть ті, хто їх чув. Дивною була мовчанка тих людей, що з приводу страти кількох зрадників чи злочинців проливають море сліз. Тут уже не йде навіть про таку чи іншу реакцію на благання про допомогу, але про самий факт, що своїм змістом був незвичайний: адже ж ішло про повстання в'язнів в концентраційних таборах, про які й досі різні „шенгайсти" кажуть, що їх немає в СССР. Адже ж іде про те, що самий факт такого повстання — це потрясаюча журналістична новинка, яку треба проголосити, бо ж преса має інформувати своїх читачів про події, що відбуваються в світі. На журналістичних факультетах нашого світу потраплять навіть навчати: „Кожну новинку, що надається до друку, треба друкувати!" А що ж таке новинка? Вчені професори-журналісти кажуть: „Коли собака вкусить людину — це не новинка. Новинка буде тоді, коли людина, наприклад, вкусить собаку!"

(Закінчення на стор. 3-тій)

*John Noble, *I Found God in Soviet Russia*, New York, St. Martin's Press, 1959.

МИТЕЦЬ

До моря цвіту, зелені й тепла
Прийшов різьбар
з підгірного села.
На дощечці відтворює різцем
Долину, що пропахла
чебрецем,
І схил гори,
де звівся горішняк,
Обіч стежини червоніє мак,
Одкрив суцвіття
деревій стрункий,
Повивсь горошок ніжний
і верткий,
Суничник вироста
кущем низьким,
Цвітуть буйні ромашки
поряд з ним.
Тут стільки барв
і стільки дивних чар!
Майстерно їх відтворює
різьбар.
Та, певно, він ходив сюди
не раз
У світанковий і вечірній час,
І перш, ніж різьбарем
хорошим став,
Красу гірську
він в душу увібрав.

ВАЛЕНТИНА ТКАЧЕНКО

НАПЕРЕДОДНІ ВИБОРІВ В АНГЛІЇ

У четвер 8 жовтня відбудуться в Англії парляментарні вибори, які можуть мати поважні наслідки для дальшого розвитку міжнародних подій. Бо якщо на зміну теперішньому консервативному урядові Геролда Мекміллена прийде соціялістичний уряд, то — не зважаючи на традиційну тяглість англійської закордонної політики та залежність міжнародної ситуації в першу чергу від Москви, а не від будь-якого західнього уряду, — у взаєминах між Англією, з одного боку, та ЗДА, Францією і Західньою Німеччиною з другого, треба буде знову шукати одностайного фронту. Прихід до влади англійських соціялістів з їхніми симпатіями до „пляну Рапацького" (відатомізування Середньої Европи), до „політики відтягання" в Середній Европі, з їхньою демагогією у справі американських військових баз в Англії, з їхньою опозицією супроти поширення НАТО на Еспанію та їхньою неприхованою антипатією до урядів де Голя у Франції й Аденауера в Західній Німеччині, прихід до влади такого нового уряду безумовно ускладнив би ситуацію в західньому бльоці НАТО і вже тільки тому був би приємною вісткою для Москви. Досить сказати, що, напр., французький уряд зволікає з вияснення свого становища у справі конференції „на вершинах", очікуючи вислідів виборів в Англії і вияснення першого питання: хто репрезентуватиме Англію в дальших переговорах між Заходом і Москвою.

Тому зрозуміло, що ввесь міжнародний світ з найбільшим зацікавленням стежить за ходом передвиборчої кампанії і за шансами двох суперницьких партій в Англії. Спершу, коли на пораду Мекміллена королева розв'язала в минулому місяці парлямент і розписала нові вибори, перемога консерватистів була ніби запевнена. Однак, з ходом виборчої кампанії шанси значно перехилились у сторону соціялістів. За останнім підрахунком фахівців від оцінювання публічних настроїв — консерватисти мали перевагу над соціялістами тільки на 2%. Іншими словами, шанси обох партій майже рівні, і будь-який новий англійський уряд спиратиметься на меншу більшість, ніж її має теперішній уряд Мекміллена — твердять англійські прогностики. Виборча боротьба йде за 630 посольських мандатів. В останньому парляменті консерватисти мали 345 мандатів (49.8%), соціялісти 277 мандатів (46.3%), ліберали 6 мандатів (2.7%), інші 2 мандати (1.1%). Теперішні вибори є п'ятими з черги від часу останньої війни і третіми за володіння Єлисавети II. Безпосередньо після останньої війни, під час якої при владі був коаліційний уряд Винстона Черчилла, у 1945 р., як також у наступних виборах в 1950 р. виграла соціялістична Партія Праці. Консервативна партія вернулась до влади у виборах, що відбулися в р. р. 1951 і 1955. Найбільшим ударом для консерватистів була політична програ у воєнному поході проти Єгипту в 1956 році і захитання у зв'язку з цією подією англійської економіки. Після димісії прем'єра Антоні Ідена новий прем'єр Геролд Мекміллен відбудував міжнародний престиж Англії та її добробут і знову здобув довір'я широких мас народу.

Популярність консервативного уряду і особисто Мекміллена дійшла була до вершка у зв'язку з його подорожжю до Москви в лютому цього року. Його подорожі зараз після повороту з Москви до Вашингтону, Парижу й Бонну та публічні виступи з обороною закордонної політики Англії, по лінії замирення Заходу із Сходом і переходу на рейки „співіснування" — ця метушливість Мекміллена сподобалась англійцям, які після останньої війни стали в масі пацифістами, перейнятими страхом перед війною, як загрозою знищення англійського острова совєтськими ракетами й атомовими бомбами. Англійцям здавалося, що Мекміллен стане після смерти Доллеса лідером західнього світу в формуванні його закордонної політики. Цей корисний для себе момент використав Мекміллен для розписання нових виборів, сподіваючись осягнути в них сильнішу консервативну більшість у новому парляменті.

Але — як виявилось на нинішній день — соціялістична виборча кампанія була енергійнішою і, мабуть, захитала поглядами багатьох прихильників консерватистів. Соціялісти пригадали не тільки злочасну Суецьку виправу, але й турботи Англії в колоніях, закинули Мекмілленові використовування напружених міжнародних відносин для партійної гри і — щонайважливіше — вдарили в найболючішу для англійців струну — податків і соціяльного законодавства. Партія Праці обіцяла скасувати податок від продажу товарів і фінансувати з державних фондів нові соціяльні пільги. Водночас самі вони, соціялісти, не акцентували у своїй передвиборчій кампанії експериментів з націоналізацією продукції та засобів комунікації і старалися переконувати виборців, що в закордоній політиці вони репрезентували б Англію краще, ніж консерватисти. Нема сумніву, що внутрішні відносини в Англії гратимуть у цих виборах ще більшу ролю, ніж закордонна політика.

Коли консерватисти залишаться при владі — нічого не зміниться. Коли їм на зміну прийдуть соціялісти, то й тоді не буде великих змін, хоч і можуть прийти труднощі, про які була мова на вступі. Англія занадто залежна від союзу з ЗДА й іншими західніми державами, її господарка занадто тісно пов'язана з европейським континентом, щоб вона могла вернутися до політики ізоляції. Ніхто в Англії на таку можливість і не натякає. Відомо також, що соціялісти завжди інакше поводяться будучи в опозиції, а інакше — ставши при державній владі. Тому перемога консерватистів, що так наполягають на конференції „на вершинах", не буде причиною великої радости, а перемога соціялістів — причиною особливого смутку.

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, то знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців. Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

КОМУНІСТИЧНИЙ ШАНТАЖ І СПЕКУЛЯЦІЯ НА ЛЮДСЬКІЙ НУЖДІ

ЗВІДОМЛЕННЯ КОМІСІЇ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ У СПРАВАХ ПРОТИАМЕРИКАНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ З РОЗСЛІДУ КОМУНІСТИЧНИХ ПОСИЛКОВИХ ДІЙ

(Урядовий текст в українському перекладі)

5

Посилкова акція в сателітних країнах

Посилкова акція в сателітних країнах здебільша відрізняється від такої ж акції в межах Совєтського Союзу. В той час, як в СССР адресати одержують посилки через пошту безпосередньо з країн із твердою валютою, в сателітних країнах — Польщі, Чехо-Словаччині і Мадярщині адресати одержують ці посилки з товарових складів, удержуваних державою по великих містах кожної з цих країн. В той час, як в СССР совєтські підлеглі одержують харчі, одяг і ліки безпосередньо поштою із закордону, в сателітних країнах майже все, починаючи від харчів і кінчаючи автами, будівельними матеріялами, домами чи й мешканнями, може бути закуплене для громадянина даної держави на доручення їхніх рідних чи знайомих закордоном. Для здобування твердої валюти сателітна система посилкових операцій куди успішніша, як совєтські операції, здійснювані з допомогою Інтуриста.

Аґенція КЕР діяла в цих країнах після другої світової війни аж до часу, коли ті країни цілком перейшли під комуністичну контролю. Тероризування аґенції КЕР, як організації, разом із терором, стосованим комуністичною поліцією супроти американських і місцевих службовців цієї аґенції, привело до припинення її операцій і діяльности в усіх сателітних країнах в половині 1950 року. Комуністичний режим Мадярщини примусив аґенцію КЕР припинити всі операції в цій країні у 1949 році, але пізніше — після жовтневої революції 1956 року — дозволив їй на короткий час свою діяльність відновити. Комуністичний режим Польщі занулював свій контракт із аґенцією КЕР в 1949 році. Хоч аґенція КЕР ще перед цим розподілила в Польщі 204,819 допомогових пакунків, вартости понад два мільйони долярів, вона не мала можливости продовжувати свою діяльність і відновила її в тій країні тільки в серпні 1957 року, коли Польща здобула нібито деяку незалежність від Москви і коли вона успішно добилася фінансової підтримки для себе від З'єдинених Держав Америки.

У Польщі, Чехо-Словаччині і на Мадярщині аґенція КЕР була замінена державними установами. За винятком оплат і інших належностей за здійснювані цими установами операції, кожна з країн вела посилкову діяльність за подібною системою. У Чехо-Словаччині першою урядовою корпорацією для контролювання допомогових посилок стала аґенція Дарекс, перейменована в 1958 році на Тузекс. В Польщі уся акція з посилками була у віданні банку Польска Каса Опскі. Кожний з урядових департаментів, таких, як ІККА на Мадярщині, попризначував і вдержує аґентів в усіх країнах з твердою валютою, включно із З'єдиненими Державами Америки. Ці аґенти одержують комісійну винагороду у висоті від 10 до 20 відсотків від вартости переведених ними торговельних операцій і уповноважені продавати харчі, одежу та різні інші матеріяли з товарових магазинів, удержуваних комуністичними режимами в кожній із сателітних країн.

Згідно з цією системою американець, який хоче допомогти своєму своякові в одній із цих кремлівських сателітних країн, платить на руки аґентові відповідну суму грошей. Після цього цей американець вибирає із цінника даного аґента ті речі, які він хотів би подарувати своякові в даній країні, або дозволяє, щоб ці речі вибрав собі його свояк сам із товарових магазинів у країнах „народніх демократій".

Польща

Коли в 1948 р. комуністичний режим у Польщі почав плянувати припинення діяльности КЕР аґенції, він передбачливо думав про таку наступну організацію, якою керувала б комуністична держава і яка працювала б для цієї держави. Банк Польска Каса Опскі, банкова й торговельна корпорація, були уповноважені урядом перейняти і вести операції, що їх веда аґенція КЕР у часі до уневажнення її договору в 1949 році.

Поки уневажнено договір з КЕР, Банк Польска Каса Опскі, використавши поляків, що замешкують у З'єдинених Державах, заінкорпорував одну компанію в стейті Делавер. Таким чином сформовано 14 квітня 1948 р. ПКО (Пекао) торговельну корпорацію, з Польським Банком Каса Опскі, як єдиним уділовцем. 25 квітня 1948 р. Польський Банк підписав угоду з торговельною корпорацією Пекао. Отож від 25 квітня 1948 р. Пекао стало головним аґентом для продажу харчів, одягу, худоби, машин, будівельних матеріялів і інших предметів, що їх постачається зі складів у великих містах Польщі.

Щоб зберегти стан взаємної незалежности, Банк Польска Каса Опскі і торговельна корпорація Пекао підписували час від часу договори, за якими Пекао закуповує товари, пропоновані на продаж польським гуртовним способом, і продає по цінах, установлених Пекао. Проте, як виявляє слідство, переведене цією Комісією, гуртові ціни, що їх вимагає Польський Банк, і ціни, що їх вимагає Пекао, завжди достосовані до маніпуляційних оплат, що їх Пекао накладає на кожний окремий предмет.

Метода, з допомогою якої заінкорпоровано Пекао, і зміст її контрактів з Польським Банком були успішно використовувані цією корпорацією аж до 23 лютого 1954 року, щоб оминути реєстрації, вимаганої Актом про реєстрацію чужоземних аґентів. І Пекао не зареєструвалося, аж поки польський уряд не почав накладати на підставі виданого ним же декрету з 23 грудня 1953 р. репресивних оплат на всі товари, імпортовані із ЗДА. Ці оплати, для приклад-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Іван Смолій

У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї

(Повість)

(5)

Аксаков завважив аж тепер. Глянув ще раз і ще раз, ніби не вірячи своїм очам, такий то вид був незвичайний. На середній стіні, де красувалися портрети геніяльних вождів пролетарської революції, висів хрест. На ньому Розп'яття з потемнілої міді.

— Ти знаєш, — говорила завшколи, — тут висіли портрети. Їх кудись винесено, а натомість почеплено оце.

Аксаков ще не спромігся на слово. Всі народи Союзу складають пісні на честь того, хто став їх сонцем. А тут, — у цій гірській закутині хтось посмів замінити портрети хрестом.

— Коли це сталося? — запитав нарешті Аксаков, знявши хреста.

— Не знаю.

— Хто перший помітив?

— Зіна.

— Зіна? — Аксаков кинув хрест на лавицю і глянув пильніше на дівчину. — Ну, як же це, Зіно, було?

Зіна зашарілася, краска набігла їй на обличчя під допитливими поглядами усіх, і голос її був кволий.

— Я зайшла в клясову кімнату...

— Чого саме ти заходила? — кинув Аксаков.

— Отак собі зайшла. Дивлюсь, на стіні оце висить. Так я зараз покликала Розу.

— Да. І ми, побачивши оце, зачинили вікна і рішили повідомити тебе.

— Отак. І хто б міг вчинити таку погань?

— От може хто з цих парняг, що за кордон втікають. Пробували сьогодні наші зловити двох, але нічого не вийшло — озвалася Поліна.

— Це зовсім можливе, — потвердив Аксаков.

— А я не вірю в це. Легко спихати вину на тих, кого не впіймаєш легко. А скільки так безкарно ходять. Я ж докладала, і то не раз, про настрої серед цього населення, — гула Роза Абрамовна.

— Знаю, — потвердив Аксаков.

— Та це ж прямо скандал. Ніколи не забуду, як уперше зайшла в клясну кімнату. Я до дітей „добридень", а вони мені „слава навіки Богу" і молитву свою оту всю проказали. Тижнів чотири так було. І кричиш, і грозиш, а вони своє. Розбовтаний взагалі народ. Нікого не боїться. Пригнути б їх, оту дич безграмотну!

— Пригнемо, пригнемо! — запевнив примирливо Аксаков, все ще не знаючи, що далі робити. Донести про все Нахімову. Обов'язково мусить донести перше Нахімову, це його діло в таких справах розбиратися. І от буде Нахімов знову глузувати, що неполадки в його участку. Ніби винен він у чому. А діло справді складне. Це ж зневага самого вождя! Кому-як-кому, а Аксакову за це похвали не буде.

— А що ж, ти, Зіно, скажеш? — запитав нараз Аксаков.

— Ти її запитуєш, що вона скаже? — заговорила замість Зіни Роза Абрамовна. — Так, вона б могла сказати більше, як ми всі. У неї спершу в клясі теж було погано. Багато разів приходила до мене жалітися на поведінку дітей. А потім... — голос завшколи став тягучо-таємний, погрозливий, — потім наче хто чари вдіяв. Нам з Поліною треба добре накричатися щодшини, нам завжди якась пакость. А в Зіни тиша, мир. Діти, як золото.

— Невже? — здивувався Аксаков.

— Нехай сама скаже, — настирливо вела своє завшколи. — Може до якої верховинської ворожки по раду ходила. А може до ворожбита. Добре, щоб і нам сказала свої секрети. Цікаво знати.

— Дуже цікаво, — погодився Аксаков, але в його голосі зовсім не було цікавости. Він глипнув на люте обличчя завшколи і раптом згадалась йому Валя з червоноармійського загону, їх фактичний командир. Присадкувата товстуха, оперізана скорострільною кулеметною стрічкою. Ті самі важкі очі, майже мужеський голос. М'ясисті уста. Сама розстрілювала полонених та слабодухів. А його не розстріляла. Зберегла для себе молодого дезертира, щоб серед згарищ і сморіду, на нічних постоях вчити його брудної, розгнузданої любови.

— Я й сама не знаю, — голос Зіни рвався, тремтів. — Діти, як діти. Пустують і тепер, але спершу дуже сваволили. Тепер не так; не знаю, як воно сталося.

— У Зіни більший педагогічний талант, — пожартував Аксаков.

— Даа, — протягнула Роза, глянувши на Аксакова з докором, — талант.

— Давай, вийдем на повітря! — Аксаков рішуче попрямував до виходу.

Після задушної клясної кімнати соняшний день здався раєм. Як гарно було б поїхати тепер в поля, попід ліс. Прилягти десь біля бистрого гірського потоку. Але завшколи не бачила ні краси гір, ні сонця і, ще не переступивши порога, гуділа позад Аксакова невтомно:

— Я думаю, Серьожо, що оте, що скоїлося, не без причини. Тут ми вчимо і ще дехто навчає.

— А хто б такий? — здивувався Аксаков, присівши на поруччі ґанку.

— Про попа забув?

— А й справді, ви докладали. Це його садиба оцтам?

Всі глянули в сторону приходства. За широкою лукою виднів садок, а за садком синіла бляха приходського будинку.

— Сидить він собі там спокійно, ніби нічого на світі не змінилося, — вела Роза Абрамовна. — Аж дивуюся. Та невже воно можливе? У тій своїй церкві щоднини. І люди йдуть і діти забігають.

— А як того попа звуть?

— Отець Сава. Чи так, Зіно? — запитала завшколи.

Аксаков глянув здивовано на Зіну.

— Це хитра штука, — вела своє Роза Абрамовна.

— Молодий він?

— Мало сказать, молодий, — озвалася оживлено Поліна. — Ти уявляєш собі патлатого попа з косами, з нечесаною бородою. А то красотний мужчина, високий, як з картинки. Зустріла якось його на дорозі, аж очі вбирає. До такого попа і я сповідатись пішла б. Не віриш, Розо? І ти б пішла! А ще кажуть, що з нього дириґент. Хор тут учив. І взагалі це людина не така собі проста...

— Ну, яка це людина, то краще за всіх Зіна знає.

— Та що ти, Розо? — Зіна пробувала усміхнутися, але усміх вийшов жалісний, вимушений. — Це вони, Серьожо, завжди так глузують з мене, — пожалілась вона Аксакову. — вигадують всяке знічев'я.

— Еге! — піднесла Поліна пальчик. — А ти скажи, як воно буває. Вона, розумієш, часто виходить в оті кущі книжку читати. Бачиш, сьогодні з нами її не було. Сиділа сама в школі. Вона тоді виходить, як нікого нема. І якраз в таку пору, коли він проходить недалеко попівською лукою. Оглянешся, де Зіна, нема. Вже в кущах. Ще ранок, ще роса не щезла, а Зіна вже в траві за кущами, книжку читає. І слухає захоплено, як попівська ряса шумить недалеко...

ЧУДО У ВОРКУТІ

[illegible] (Закінчення зі стор. 2)

У Воркуті і Норильську, Караганді і Тайшеті в'язні, що не втратили своєї людської подоби, кусали большевицьких собак, які їх стерегли. Кусали цілу систему, стрясаючи нею до основ. Учені професори, забуваючи за свою дотепну максиму, забули про незвичайні події сказати масовим споживачам „вільної" преси на Заході. Припадок це чи система, — не знаємо, але коли це система, то чи дійсно існує десь на цьому світі вільна преса?

Хай дарує мені читач цей довгий вступ і деякий цинізм. Але факти, що породжують цей цинізм, підказують мені й інші думки. Мені здається, що книги американця Джана Нобла з Дітройту, який десять років свого молодого життя провів у совєтських тюрмах і концтаборах, не стануть ніколи „бестселерами" в цій країні. Тут не йде про письменницький хист автора: Нобел розповідає про бачене й пережите простою мовою, але власне проста мова вражає своєю глибокою правдивістю, зворушує й викликає до автора щирі симпатії. Нобел навіть не має претенсій на власне літературне оформлення своїх спогадів, оскільки останню книгу писав з ним Гленн Д. Еверетт.

Книжка ця повністю присвячена релігійному життю автора та в'язнів, і тому, мабуть, вступне слово до неї написав відомий евангельський проповідник Біллі Грегем. Нобел описує, як з недовірка чи агностика став він глибоковіруючою людиною, як він у скрутних моментах допомагав собі молитвою, як у цьому релігійному оновленні допомогли йому численні віруючі серед в'язнів, зокрема українці. „В кого ти віруєш?" — спиталися Нобла його співтоваришіукраїнці, як тільки він прибув до їх камери (стор. 107), і дуже зраділи, коли почули, що вірує він в Бога. З великою симпатією розповідає про цих українців Нобел, підкреслюючи їх приязне наставлення до себе й охоту допомогти на кожному кроці (стор. 108).

Книжка Нобла — це свідчення про велику релігійність в'язнів Воркути, що відбували свої Богослуження в штольнях шахт та інших закутках. Нобел брав у цих Богослуженнях участь, як, зрештою, робили це й колишній комуніст та недовірок Шолмер („Воркута", стор. 129-131, лондонське видання), і Редер („Каторга", стор. 165-170) і інші. Але для Нобла ця участь в Богослуженнях різних віроісповідань була заспокоєнням глибокої внутрішньої потреби, а не тільки цікавістю чи соціяльною студією. Нобел цікавиться релігійним життям католиків, православних, лютеран, сектантів, жидів у таборах Воркутської системи і подає про них широкі свідчення. Навіть книжку свою присвятив він „усім, що ще в таборах праці і тюрмах терплять переслідування за свою поставу і свою віру в Бога". Радісно відзначити, що оця присвята в значній мірі стосується наших братів і сестер, православних і католицьких українців.

Один розділ цієї книжки присвячено українським монахиням. Це — дванадцятий розділ книжки, що має назву: „Чудо монахинь" (стор. 107-117). В ньому розповідається про монахинь, привезених до Воркути в 1950 році. Вони походили із Західньої України або Карпатської України (в оригіналі — Рутенія) і, правдоподібно, були католичками. З певністю Нобел не знає.

Монахинь призначили до праці в цегельні, але вони працювати відмовились. Вони сказали начальству, що праця на комуністичний режим — це праця на диявола, а оскільки вони є слугами Бога, а не диявола, то працювати не будуть. За цю відмову, піддано їх жахливим тортурам.

Насамперед їх підвішувано за руки, зв'язані на плечах, так, що вони втрачали притомність. Тоді їх, на морозі, зливали холодною водою й, привернувши до притомности, починали мучити знову. Під час тортур монахині не видали ні одного звуку протесту, ні одного стогону. Коли тортури не дали ніякого результату, їм наказали стояти на горбку і дивитися, як інші жінки працюють. З них здерли хустки, рукавиці, плащі і не дозволяли рушатися, щоб вони замерзли. Але коли жінки, що працювали в цій цегельні, відморожували собі обличчя, руки й ноги, дармащо були вбрані в теплі хустки, ватянки, рукавиці та повстяники, монахиням, що без руху стояли три дні й ночі на морозі, не сталося нічого. Вістка про чудо облетіла цілу Воркуту, і начальство, хоч-нехоч, наказало забрати їх з горбка і примістити в бараках. Нобел пише: „Коли я через чотири роки після того залишав Воркуту, монахині все ще жили в бараках цегельні, не відробивши ні одного дня на комуністичний режим. На них дивились зі страхом і пошаною. Сторожа мала наказ не рушати їх і не перешкоджати їм. Вони самі готували собі страву й шили собі вбрання. Вони постійно молилися на свій лад і, здавалося, що були спокійні та вдоволені. Хоч вони залишилися в'язнями, але духово були вільними. Ніхто в цілому Совєтському Союзі не мав такої свободи віроісповідання, як вони" (стор. 116). Про цю подію, пише Нобел, знали в цілій Воркуті. Про неї говорив автор навіть з переконаними атеїстами й комуністами, і всі вони дивувалися з чуда, що сталося на їхніх очах. „Із загадковим виразом обличчя, — пише Нобел, — кожний з них питався мене, як це могло трапитися? Як міг Господь Бог, казали вони, зберегти цих жінок від того, що вони не замерзли на горбі" . . . І вони були глибоко зворушені цим доказом існування Божої сили . . ."

Справді, для цієї події немає раціоналістичного пояснення, для неї не можна знайти відповіді в матеріялістичному корані. Нобел зазначає, що ця подія надзвичайно посилила релігійність в'язнів, а віра в Божу справедливість дала їм силу піти на страйк і боротися за свої права. І коли страйк здушено коштом страшних жертв, адміністрація табору була до такої міри вражена героїзмом в'язнів, що погодилася на церковний похорон провідників страйку, якими були литовець на прізвище Махневічюс та українець, що його прізвища Нобел не знає. Похорон відправив український священик. „Понад тисячу людей стояло на колінах у глибокій молитві, — свідчить Нобел, — коли український священик урочисто почав правити панахиду. І це була перша публічна християнська відправа в тому темному закутку світу" (стор. 175).

Нова книжка в'язня совєтських концтаборів — американця Джана Нобла, без сумніву, цікава. Український читач вдячний буде авторові за ті свідчення, які він склав про українських в'язнів Воркути перед цілим світом.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Про Дитячий Табір на Оселі в Кун Лейк в Міннесоті

26 української дітвори із Міннеаполісу та Сейнт Полу, Міннесота, у віці від 4 до 18 літ життя брали участь у таборі в одинокій в цім стейті українській Оселі в Кун Лейк від 4 по 19 липня. Табір був получений з руханкою, забавами, грами, пливанням в озері і з курсами українознавства. В курси входила наука про українську історію, географію України, українська мова, спів, література, народні співи й танці як також природознавство. По їх закінченні діти одержали спеціяльно друковані свідоцтва, підписані директором табору (Ф. Луців) та панями Надією Каркоць з Міннеаполісу і Марією Особою із Шикаґо, які приготовляли страви для дітвори і допомагали у науці та догляді дітей.

До руханки причинилися брати Петро й Михайло Каркоць, до вивчування співу при ватрі о. диякон Юрій Корсун. При розбудові студні зі свіжою водою, гойдалок, привезення матеріялу на лавки допомагали Максим Амброзяк та Каркоць. При будові лавок, їх мальованні, прочищуванні лісу та площі на копаний м'яч прислужилися Іван Прядка, Ґахів, фармер-сусід Єґер як також усі старші хлопці та дівчата, бо вони знали, що все, що зроблять для Оселі — те буде для усіх українських дітей. Фільми для дітей показував п. Амерслав.

Дівчата спали на вигідних ліжечках у павільйоні, хлопці у шатрах, випозичених пп. Крамарчуком, Михалевичем та Луцевим. Пані Хоревич із Ст. Полу обдарувала діточий табір гарними обрусами на столи, та заслоною для таборової кухні. Подарки для дітей у формі мороженого, тісточок, ковбасок тощо, привозили о. Юрко Корсунь, Ілько Перчишин, Хоревич та інші.

Не смію пропустити побуту п-ні професорки Бойко з Німеччини, яка розказала дітям цікаві речі про українське життя в зах. Европі, як також пояснила невідрадне життя нашого народу в СССР. Пані Бойко особливо хвалила наших дітей за те, що вони добре говорили рідною мовою, та що так цікавилися українським життям взагалі. При закінченні табору діти вибрали Тараса Михалевича та Валю Гахів на короля й королеву — а з молодших вибрано Андрійка та Орисю Каркоць. При відкритті табору відправлено Богослуження о. Ярмоловичем, при закінченні правили о. А. Кість та о. д-р В. Левицький.

Слід зазначити, що діти уложили собі веселу пісню про табір, яка кінчається так:

Оселя — вся наша надія!
Гартуймося в ній раз врік.
Україна свобідна —
це наша мрія,
Хай процвітає на ввесь вік!

При щирій співпраці батьків є надія, що на другий рік на нашій Оселі буде бодай одна сотня дітей та бодай втрое більше старших до допомоги. При привозі харчів — багато причинився п. С. Коцюба. Дякую усім. Тепер я вчу в американській школі у Менвіллі, Мишиґен. До побачення на таборі в 1960 р.!

Ф. Луців, директор.

Приготовляється новий довідник про українців у ЗДА

Ню Йорк. — Тут в Українському Інституті Америки, в п'ятницю вечір відбулися окремі громадські наради в справі підготовчих праць до другого видання Довідника про українців в Америці, який плянується англійською мовою під назвою: "Guide to Ukrainian American Institutions, Professionals, and Business." Перше видання під таким наголовком появилося при кінці 1955 року, 336 ст. друку з ілюстраціями, у видавництві „Карпатська Зоря", тиражем п'ятьох тисяч примірників. Зібраних на нараді привітав д-р Василь Вереш, який очолює згадане видавництво, та просив про підтримку і співпрацю при підготуванні другого видання, що мало б появитися у значно поширеному обсязі, бо аж 900 стор. друку. Д-р Ол. Соколишин подав цікаву оцінку першого видання, опираючись на власний досвід як студента Університету Колумбія та як бібліотекаря Правничої Бібліотеки Університету Єйл в Ню Гейвені, Конн. Згідно з його інформаціями перше видання Довідника введено в Конґресовій Бібліотеці під двома гаслами: 1. Українці в ЗДА. 2. Україна - Цивілізація. Відповідні картки про реєстрацію Конґресова Бібліотека розіслала до всіх бібліотек. Проф. Л. Шанковський представив приявним свою опінію про те, що повинно містити друге видання Довідника, щоб ще краще могло виконати своє завдання не тільки серед українців, але серед англомовного світу, як підручна мала енциклопедія. В дискусії забирали слово (крім доповідачів) пп. Л. Полтава, С. Демидчук, Р. Олесницький, В. Мудрий, д-р В. Калина, д-р О. Данко, проф. М. Лисогір, М. Клецор, інж. Ол. Гладишовський, які разом з присутніми привітали намір видавництва випустити друге видання, рекомендуючи різні доповнення. Нове видання Довідника мало б появитися на книжному ринку вже початком 1961 р.

Н. Н.

Загальні Збори Відділу ОбВУА у Филаделфії

Загальні Збори Відділу ОбВУА у Филаделфії відбулися 26-го вересня в авдиторії ЗУАДК-у при численній участі членства.

Збори відкрив голова Відділу д-р А. Княжинський та зложив звіт з діяльности Відділу за минулий період. Зборами, які мали діловий характер, проводила Президія —у складі дир. Іван Поритка — предсідник і Лука Семчук — секретар. До почесної президії ввійшли: полк. Петро Дяченко і о. Даниленко Данилевич.

З обширного звіту Управи, що його склали голова — д-р А. Княжинський, секретар — М. Вайда, скарбник — Р. Беднарський та культурно - освітній референт інсп. Є. Рудий, приявні довідалися, що Відділ ОбВУА у звітовому році виявив замітну працю в громадській роботі, яка виходила далеко поза рямці нашого Відділу. З початком цього ділового року при Відділі відкривається жіноча секція, яку очолюватиме пані полковникова Дяченко.

До нової Управи ввійшли: д-р Антін Княжинський — голова; проф. Микола Остап'як — перший, і адв. Теодор Свистун — другий заступники голови; дир. Михайло Демянчук — секретар; дир. Осип Тритяк — скарбник; інсп. Євген Рудий — культ. - освіт. референт; інж. Іван Черник — референт Військової Ради; дир. Антін Маланяк — реф. суспіл. опіки; проф. Лука Семчук — орган. реф.; проф. Андрій Мороз — імпрезовий референт; інж. Іван Остап'як — господ. реф.; інж. Макар Каплистий — і студ. унів. Іван Шторм — члени Управи та інж Іван Левицький — хорунжий. Контрольна Комісія: д-р Микола Рибак — голова; дир. Микола Прасіцький та інж. Павло Дубрівний — члени. Тов. Суд: полк. Петро Дяченко сот. Андрій Дітківський і сот. Амврозій Маруненко.

По Загальних Зборах відбувся чайний вечір, який при милих вояцьких спогадах та стрілецьких піснях пройшов у милій атмосфері.

Євген Рудий

В Арґентині протестували проти візити Хрущова

Буенос Айрес (сдо). — З приводу приїзду червоного диктатора СССР М. Хрущова, ката України до ЗДА, „Визволення Европи" в Буенос Айресі, яке об'єднує представників 14 поневолених націй, вислало було за підписом ген. секретаря п. М. Рубінця, лист-меморандум до президента Айзенгавера, в якому стверджено неможливість і неморальність будувати якийсь „мир" коштом поневолених народів і запропоновано домагатися від Хрущова: 1. Припинення переслідувань, арештів, розстрілів і масових вивозів членів поневолених націй: 2. Звільнення всіх політичних в'язнів; 3. Скасування концентраків і повернення всіх в них затриманих до місць їхнього попереднього побуту та житла; 4. Вивід окупаційних військ з усіх поневолених територій і заступлення їх військами ОН; 5. Вільні вибори в усіх тих націях під контролею ОН.

● Д-р Микола Андрусяк, відомий український історик, наименований виконуючим обов'язки професора (ассосіейтед професор) в Огайо Норзерн Юніверситі в Ейда, Огайо.

Український Літературно-Мистецький Клюб

З Літературно - Мистецького Клюбу повідомляють, що в п'ятницю, дня 9-го жовтня ц. р., Роман Кухар читатиме свої поезії: „Іван Богун", „Конотоп" і „Мазепа після Полтави". Початок о год. 8-ій вечора.

З Волі Всевишнього
відійшла у вічність
у неділю, дня 4-го жовтня 1959 року у Клівленді, Огайо,
наша Улюблена й Невіджалувана
ДРУЖИНА, МАТИ, БАБУНЯ,
бл. п. Анна зі Струтинських
ТИМКІВ
уроджена 15-го лютого 1894 р. в Підмихайлі, Зах. Україна.
Перестало битися серце, що проміню́вало великою любов'ю.
ПОХОРОНИ — відбулися в СЕРЕДУ, 7-го ЖОВТНЯ 1959 року, з похоронного заведення П. Головчака, при вул. Кенілворт, ч. 1208, в год. 9:00 ранку.
Цією болючою вісткою ділиться зі своїми Приятелями та Знайомими, — горем прибиті:
о. АТАНАСІЙ — муж
ЗИНОВІЙ, ЛЕВ, МИХАЙЛО — сини
МАРІЯ й МИКОЛА ГРУЩКЕВИЧІ — донька й зять
МОТРЯ й АНДРІЙКО — внуки
1107 Auburn Ave., Cleveland, Ohio

КОМУНІСТИЧНИЙ ШАНТАЖ І СПЕКУЛЯЦІЯ НА ЛЮДСЬКІЙ НУЖДІ

(Закінчення зі сторни 2-гої)

ду, коливалися в межах від 15 долярів за пару хлоп'ячих черевиків до 37.50 долярів за пару чоловічого взуття. В реєстраційних документах стверджено, що корпорація Пекао переказала польському урядові в часі між 1954-им і кінцем 1958 року, значить, на протязі п'ятьох років, понад 20 мільйонів долярів.

Через Пекао можна посилати речі й товари до Польщі двома способами: або доручаючи тут у ЗДА видати їх адресатам в Польщі з товарових магазинів ПКО, або дозволяючи одержувачеві вибрати ці речі й товари самому до такої чи іншої суми долярів. Останніми роками польським громадянам дозволено знову одержувати й тримати закордонну валюту. Щоб пожвавити перекази цієї валюти до Польщі, польський уряд встановив спеціяльну тарифу виміни для чужих грошей. Не добившись з допомогою цього заходу бажаних сум чужоземної валюти, польський комуністичний режим пішов негайно на встановлення нової, сприятливішої для закордону тарифи для виміни чужоземної валюти.

У травні 1957 р. один з аґентів Пекао розіслав до своїх субаґентів у ЗДА таку декляpацію:

„Ми хочемо запевнити вас, що індивідуальні одержувачі долярових банкнотів у Пальщі можуть безпечно їх тримати. Якщо вони хотіли б їх продати, то можуть заоферувати їх або банкові за спеціяльною ставкою тарифи (23.-94 злотих за доляр), або одержати товари з торговельної корпорації Пекао у Варшаві за своїм вибором по доляровій ціні, замість платити злотими".

Цей же аґент доповнив цю деклярацію ствердженням: „Тому польські громадяни можуть бути продані приватно ки одержувати долярові банкноти, але й їх тримати".

Через три місяці після того ця сама фірма, щоб пожвавити переказування американських долярів до Польщі, розіслала повідомлення до субаґентів. В цьому повідомленні сказано, між іншим, таке:

„Адресати посилок чи переказів у Польщі воліють, очевидно, одержувати долярові банкноти, замість пачок, які вони можуть вільно вимінювати на злоті на відкритому ринку. Польський уряд дозволяє і висилати поштою чужоземну валюту і одержувати пакунки. Очевидно, дозволено також і продавати ці пакунки в Польщі, і це треба розуміти так, що цертифікати на подарункові посилки можуть бути вимінювані на гроші з тим, що адресат може одержувати при виміні 95 злотих за одного доляра".

Стягаючи тут оплату у висоті від 5.80 до 6 дол. за пересланнія 20-долярового банкноту до Польщі, і 8.50 доляра за переказ сотки долярів, польський комуністичний уряд, у своєму намаганні здобувати тверду закордонну валюту, дозволяє навіть своїм аґенціям оголошувати, що американські банкноти, які вільно вимінювати в Польщі по 95 злотих за доляра, можут ьбути продані приватно по 180 злотих за 1 доляра. Це стверджується в опублікованому в одному з польських часописів у ЗДА оголошенні, поданому нижче в перекладі:

„Через швайцарський банк ми пересилаємо до рук одержувача в кожній місцевості Польщі американські долярові банкноти. Під сучасну пору одержування банкнотів із закордону і посідання їх у Польщі дозволене. Пересилка триває яких 14 днів і повністю ґарантована. Адресат, якщо він цього бажає, одержить офіційно 95 злотих за кожного доляра, якого він може теж продати приватно за 180 зл. У ваших листах до рідних запитуйте їх, чи не хотіли б вони одержувати доляри, замість пакунків".

При наявності чужоземно-валютних відділів у банках і при існуванні сотень малих аґенцій, що займаються переказуванням долярових посилок, Комісія в справах антиамериканської діяльности не має можливости встановити загальну суму долярів, що її польський уряд одержав досі із долярових переказів польським громадянам. Так само не можна було встановити суму, що її американці заплатили протягом 1954-1958 років оплат за переказування долярів. Все ж таки комісії повелося встановити, що Пекао й аґенти цієї корпорації стягнули протягом 1954-1958 років понад 20 мільйонів долярів. З цієї суми понад 18 мільйонів долярів переказано польському комуністичному урядові через банк Польска Каса Опскі".

Кінець

Індія не переговорюватиме з комуністичним Китаєм під погрозами

Ню Делі—Індія відмовляється від переговорювання з комуно - китайським урядом над можливостями ревізії кордону в користь Китаю, поки цей останній не відкличе з індійської території своїх військових частин та не перестане шантажувати Індії. Такий сутній зміст індійської ноти з датою 26-го вересня ц. р., переданої комуно - китайському урядові в минулу суботу 3-го жовтня. Формально, ця нота є відповіддю на ноту від Чу Ен-лая з 8-го вересня ц. р. Нота, підписана індійським премієром Неру, дуже гостра своїм змістом. Вона по суті закидає Чу Ен-лаєві зламання його власних „5-ох пунктів", на основі яких встановлено між Індією і комуністичним Китаєм політику „мирного співіснування". У цих пунктах — пригадує Неру — є також пошанування непорушности чужих кордонів. У 1954 році Чу Ен-лай ні словом не квестіонував інтеґральности кордонів Індії, а тепер, 5 років пізніше, зголошує претенсію до території 40.000 кв .миль із мільйоновим населенням. Неру рішуче боронить давнє становище Індії, що її північний кордон, устійнений на тридержавній конференці у Сімля в 1914 році (Англія, Китай, Тибет) — це кордон правильний, згідно з історичними, географічними, етнічними і звичаєвими принципами. Неру пригадує, що всупереч твердженню китайських комуністів, ніякий китайський уряд ніколи раніше не ставив під сумнів того кордону. Неру підтримує готовість перевести деяку дрібну коректуру кордону в користь Китаю, але розмови на цю тему не можуть вестись в атмосфері збройної агресії і мапа, поширювана комуністичним Китаєм, не може бути базою для таких розмов, — каже Неру.

Сенатська комісія веде переслухання в справі безробіття

Вашингтон. — Окрема сенатська комісія почала переслухання в справі того дивного факту, що під час росту економіки і загального добробуту в цій країні все ще є понад три мільйони безробітних. Комісія почула протилежні думки в цій справі. І так представник Торговельної Палати ЗДА Волтер Д. Феклер сказав, що деяке число безробітних „є позитивним явищем в економіці" країни. Він казав, що поважне число осіб добровільно покидає працю, щоб якимсь іншим способом дбати про своє життя та поліпшити своє становище. Тому завжди мусять ути безробітні в країні, де немає тоталітарного примусу до праці. Інакше говорив представник Американської Федерації Праці—Конґресу Індустрійних Організацій Андрю Дж. Біміллер, який, як демократ, оскаржував республіканський уряд в тому, що під час добробуту є безробітні. Він казав, що уряд зменшує федеральні видатки, збільшує відсотки від позичок і припинює економічний ріст, внаслідок чого існує понад три мільйони безробітних. — Представник підприємців Дж. Ґаґердорн казав, що число довготермінових безробітних виносить тільки 800,000, а решта — це короткотермінові безробітні.

Реєрсон не вірить у девальвацію доляра

Ню Йорк. — Головний економіст і віце-президент Бенкерс Трест Компані д-р Рей Л. Реєрсон вернувся з довшої поїздки по Европі і стверджує, що минув той час, коли там думали, що уряд ЗДА буде змушений збільшити ціну за одну унцію золота понад 35 долярів. Найбільший страх щодо вартости доляра був в Европі на весні 1958 року, коли економічна рецесія дійшла була до вершка, і коли країна стояла перед великим дефіцитом, а відплив золота за океан ще збільшував турботу за долю американської валюти. Численні европейські фінансісти гадали тоді, що уряд ЗДА сам обезцінить свою валюту. Тепер, коли у ЗДА є пожвавлення в економіці, незначне число економістів в Европі думає про дальшу знижку доляра. Але всі европейські економісти пильно вивчають економічне становище в ЗДА, рух цін, засоби до припинювання інфляційної тенденції. Загально думають, що обидві партії є проти обезцінювання валюти, і це є запорукою стабільности доляра, бо ніхто не вірить, щоб уряд був змушений до девальвації.

ІСЛЯНДІЯ ПРОПОНУЄ, ЩОБ ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ РАДИЛИ В МОСКВІ

Об'єднані Нації. — Ісляндський представник Тор Торс запропонував у своїй промові в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй в минулий понеділок, щоб найближча сесія Ген. Асамблеї відбулась в Москві. Воно — казав він — причинилось би до „кращої атмосфери у світових справах", а всі члени ОН дістали б нагоду ближче стрінутись з „миролюбними і поступовими людьми Росії".

● **УСК, Ню Йорк,** розіграє в неділю, дня 11 жовтня ц. р., футбольні змагання за мистецтво Німецько - Американської Ліґи із футбольною командою Ґрік-Емерікен С. К. Кікофф. Відбудуться змагання о 3-ій год. по полудні на спортовій площі УСК при 31 Евню і 125 вулиці в Колледж Пойнт.

● **У Гемстеді,** на передмісті Лондону, виступив з передвиборчою промовою д-р Дейвід Пітт, перший мурин ,який кандидує до парляменту з соціялістичного списка. На тому зібранні зчинилася бійка з білими виборцями, що носили таблиці з написами: „Збережіть Англію білою"

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Т-ва „Зоря", Відд. 69, відбудуться в суботу, 10-го жовтня 1959 р., в год. 8-ій веч., в бюрі кас. Мартинця, під ч. 309 Іст 14 вул. Просимо всіх членів прибути на Збори. — М. Ликтей, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Єдність", 163 Відд. подає до відома своїм членам, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 11-го жовтня 1959 р. в Горож. Клюбі при 847 Френклін вул., в год. 12-ій впол. Проситься всіх членів прибути на призначений час. Також пригадується довгуючим членам, щоб вирівнювали свої вкладки вчасно, останній реченець є до 25-го кожного місяця. Хто не заплатить буде суспендований. — М. Курко, предсідник; Ст. Филик, фін. секр.; Дм. Мисько, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Т-во „Українська Січ", Від. 170, повідомляє, що Збори відбудуться в п'ятницю, 16-го жовтня 1959, в 6-ій год. веч., в УНДомі при 96 Fleet St. Обов'язком кожного члена прийти і вирівняти свої вкладки. — П. Мелень, предс.; В. Плечонь, кас.; І. Грабар, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Т-во „Запорозька Січ", Відд. 75, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 11-го жовтня 1959 р., в год. 1-ій по пол., в УНДомі, ч. 4655 Мартин вул. Проситься тих членів, які завжди довгують, щоб заплатили свої залеглості, бо в противному разі наражують себе й свою родину на суспендування. — В. Чмир, предс.; П. Павлик, кас.; Б. Верещинський, фін. секр.

1894 — 1959
85 років на службі членам і народові! — Ставайте ювілейними членами Українського Народного Союзу!

Посмертні Згадки

АНТІН ЯВОРСЬКИЙ, довголітній член Т-ва „Українська Січ" в Сиракюз, Н. Й., помер 18-го вересня 1959 р. по тяжкій недузі. Покійний походив з Галичини, Україна, до Америки прибув в 1908 році. Бувший предсідник свого Відділу, член ОДВУ та член Управи УНДому, брав активну участь в громадському житті та щедро жертвував на народні цілі. Полишив в смутку сина Мирона та чотирох внуків. Похорон відбувся дня 21 вересня 1959 р. з греко-католицької церкви на парохіяльний цвинтар при участі родини, членів та знайомих. В. Й. П.

Уряд Т-ва

МИХАЙЛО КАЧМАРСЬКИЙ, член Б-тва св. Николая, 104 Від. УНСоюзу в Перт Амбой, упокоївся в Бозі 19-го вересня 1959 р. на 31-му році життя. Покійний народився в Перт Амбой, Н. Дж. Полишив в смутку маму, вдову Катерину, брата Володимира і сестру Анну, зам. Барческі. Похорон відбувся в середу 23-го вересня 1959 р. з похоронного заведення до Української Кат. Церкви Успенія в Перт Амбой, Н. Дж., в відтак на Укр. цвинтар в Перт Амбой. В. Й. П.!

В. Матковський, секр.

Николай ТУТКА, довголітній член і секретар Б-ва св. Миколая, Відд. 193 УНСоюзу в Тейлор, Па., помер, по короткій недузі, 17-го вересня 1959 року. Покійний походив із с. Пирлівці, пов. Станиславів, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Ксеню, сина Иосифа, доньку Оленку, внучку та 2-ох братів у старім краю. Похорон відбувся 21-го вересня 1959 р., з укр. кат. церкви св. Володимира, при участи Родини, Приятелів та Членів, на параф. цвинтар. — В. Й. П.!

К. Тутка

ТАРЗАН, ч. 4339. Плян умеш кідлівлений.

Рой Брістер вернувся і побачив, що професор Редфілд розмовляв із мавполюдом. Розлючений він планував збити вілзлівця.

Але поки він вистрілив, Тарзан вхопив пляшечку з хемікаліями і кинув її на ворога!

Скло і його запашний зміст розсипалися на стіні поза

Брістером, відтягаючи його увагу.